

Kommunerne kan udlicitere for 178 mia. kr. mere

TEMAANALYSE

Gribskov udliciterer over dobbelt så meget som Ærø. Generelt er der stor forskel på andelen af opgaver, som kommunerne vælger at udlicitere til private leverandører. I gennemsnit er det kun en fjerdedel som bliver udliciteret.

SMVdanmarks udliciteringsanalyse

Dato: 05-05-2021

Ofte er der gevinster ved at konkurrenceudsætte ydelser. Ved udlicitering kan disse gevinster fx være økonomiske, kvalitetsmæssige og/eller innovative. Alligevel bliver størstedelen af de kommunale opgaver, der potentielt kan konkurrenceudsættes, aldrig konkurrenceudsat, men bliver på offentlige hænder. Kun 26 pct. af de kommunale opgaver ender med at blive udliciteret til private virksomheder.

Hovedpointer fra undersøgelsen

- Kun 26 pct. af de kommunale opgaver, som potentielt kan udliciteres, udføres i dag af private aktører. Det svarer til opgaver for 178 mia. kr. som potentielt kan udliciteres, men ikke bliver det.
- Der er stor forskel i udlicitering blandt landets 98 kommuner. I toppen ligger Gribskov kommune med 44,5 pct. udliciterede opgaver. I bunden ligger Ærø kommune med 19,6 pct.
- Hvis alle kommuner nåede op på niveau af de 25 mest udliciterende kommuner, ville der blive udliciteret kommunale opgaver for 14 mia. kr. mere.

Kun godt en fjerdedel af de offentlige opgaver bliver udliciteret

26%

Der er fordele i at øge udliciteringen i kommunerne

Der er betydelige gevinster ved at udlicitere offentlige opgaver. Produktivitetskommissionen vurderer¹, "at systematisk og strategisk brug af konkurrence om offentlige opgaver gennem udbud er et afgørende redskab til at effektivisere den offentlige opgavevaretagelse." Det skyldes, at offentlige udbud er en effektiv måde at afprøve, om markedet kan tilbyde en bedre og/eller billigere løsning end den eksisterende. Produktivitetskommissionen henviser bl.a. til en undersøgelse fra Dansk Erhverv, der viser, at kommunerne har høstet økonomiske besparelser i 60 ud af 74 tilfælde af offentligt udbudte opgaver². Produktivitetskommissionen påpeger endvidere, at det er vigtigt, at der er mange bydere på opgaverne, da dette øger konkurrencen og mindsker prisen.

I teorien er den private sektor bedre til at producere kommunale services. Årsagerne findes i de to argumenter; "ejerskabs-argumentet" og "konkurrence-argumentet."

Det første argument går på, at den offentlige sektor aldrig kan forventes at levere services lige så effektivt, som den private sektor. Årsagen er, at den offentlige sektor mangler incitamentet til at levere efficient. De har fx ofte brede og dårligt definerede formålserklæringer, og kan typisk levere dårlige resultater uden risiko for at gå konkurs.

Det andet argument går på, at den private sektor almindeligvis presses af konkurrencen til at maksimere effektiviteten, mens den kommunale producent oftere har monopol. Monopoler er altid ineffektive – uanset om de er private eller offentlige.

---

¹ Produktivitetskommissionen.dk, "Analyserapport 6", februar 2014, <http://produktivitetskommissionen.dk/media/163570/Analyserapport%206.pdf>

² Dansk Erhvervs Perspektiv, "Udbud af offentlige opgaver giver økonomiske gevinster", november 2013, <http://docplayer.dk/4895058-Udbud-af-offentlige-opgaver-giver-oekonomiske-gevinster.html>

Videnskabelige studier på området

Is Private Delivery of Public Services Really Cheaper? (Blom-Hansen, 2003)

- Studiet undersøger effekten af udlicitering af den kommunale vejvedligeholdelse.
- Studiet finder, at en stigning i privatinddragelse på 10 pct. point fører til en samlet besparelse på 2 pct. uden tab af kvalitet til følge. (Dvs. private er 20 pct. billigere end offentlige leverandører)

Public versus private production and economies of scale (Christoffersen, Paldam og Würtz, 2007)

- Studiet undersøger effekten af udlicitering af skolerengøring.
- Studiet finder, at der er en besparelse på op til 30 pct. ved at udlicitere til private. (Korrigeret for forskelle i kvalitet).

Det økonomiske potentiale ved øget udlicitering i kommunerne (Ramboøll og CEPOS, 2008)

- Studiet undersøger det økonomiske potentiale ved udlicitering. Dvs. hvor meget kan der spares gennem effektiviseringer i kommunerne – området er: Byudvikling, forsyningsvirksomhed, trafik og infrastruktur, undervisning og kultur, sygehusvæsen og sygesikring, social- og sundhedsvæsen samt administration.
- Studiet finder, at der er en potentiel besparelse på 14,9 mia. kr.

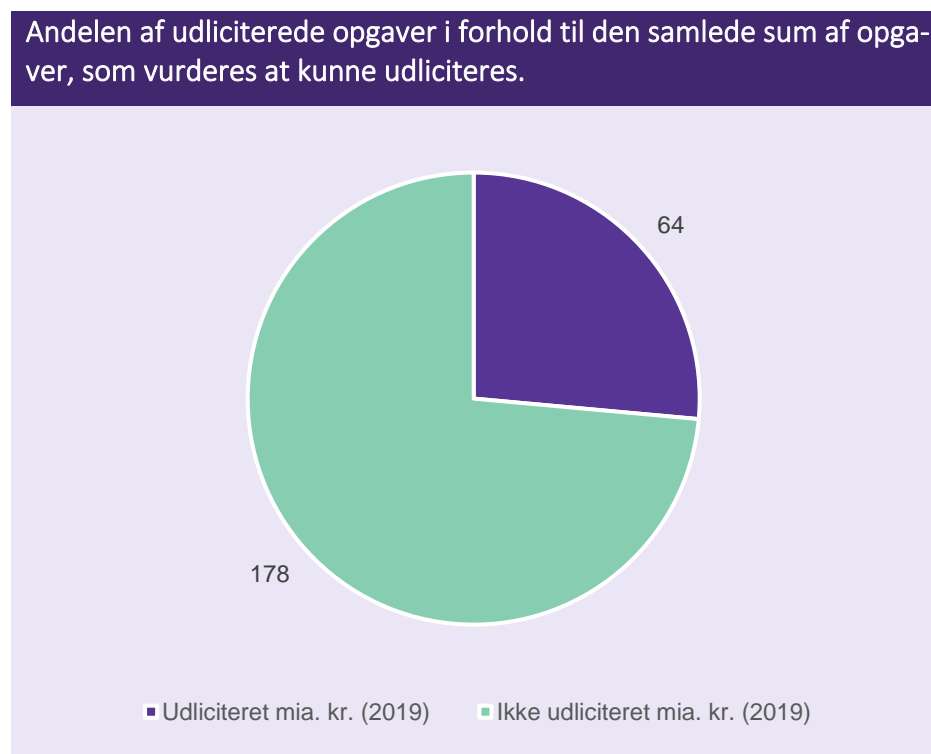
Det kommunale-private samarbejde går i den forkerte retning

Kommunernes udlicitering kan måles via den såkaldte privat-leverandør-indikator (PLI), som bliver opgjort hvert år af Social- og Indenrigsministeriet, og er opgjort på baggrund af tal fra Danmarks Statistik. Indikatoren viser forholdet mellem bruttoudgifter til private leverandører, og summen af de samlede bruttoudgifter, som potentielt kan leveres af private leverandører. Med andre ord viser PLI'en mængden af opgaver, der er udliciteret, som andel af alle de opgaver, Social- og Indenrigsministeriet vurderer kan udliciteres.

Social- og Indenrigsministeriet vurderer, at kommunerne i 2019 i alt kan udlicitere for ca. 242 mia. kr. Heraf har kommunerne i alt udliciteret 26,4 pct. af den samlede opgaveløsning, der må varetages af private leverandører, hvilket svarer til, at private leverandører får opgaver for ca. 64 mia. kr., men går glip af 178 mia. kr., som skønnes at være det omfang af yderligere opgaver, der kunne løses af private leverandører. Hvis kommunerne vælger at udlicitere flere opgaver, er der mange gevinster at hente. Både i form af besparelser, kvalitetsforbedringer og innovation.

Mens andelen af udliciterede opgaver har været stigende fra 23,9 pct. i 2009 til 26,9 pct. i 2017, har den været faldende fra 26,9 pct. i 2017 til 26,4 pct. i 2019.

3 ud af 4
kommunale
opgaver blev
ikke udlicite-
ret

Figur 1

Kilde: Social- og Indenrigsministeriet (noegletal.dk), Danmarks Statistik, samt SMVdanmarks beregninger.

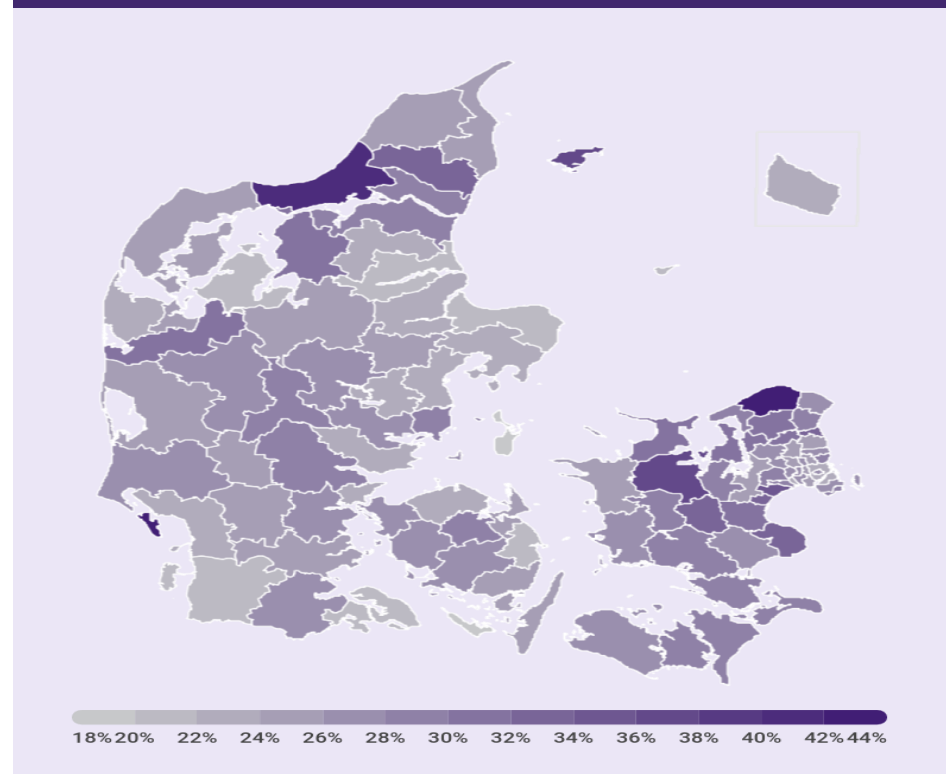
Store forskelle kommunerne imellem

Der er store forskelle mellem kommunerne, når det gælder hvor stor andel af opgaverne, som de udliciterer.

16 af landets kommuner udliciterer over 30 pct. af de opgaver, de potentielt kan udlicitere. Modsat udliciterer 34 af landets kommuner under 25 pct. af de opgaver, de potentielt kan udlicitere.

Stor forskel i
udlicitering
af kommunale opgaver
blandt kommunerne

Andelen af udliciterede opgaver i 2019 i forhold til den samlede sum af opgaver, som vurderes at kunne udliciteres, pct.

Kilde: Social- og Indenrigsministeriet (noegletal.dk)

Figur 2

Der er store forskelle mellem top ti og bund ti

Gribskov Kommune udliciterer mest. Kommunen udliciterer 43,7 pct. af opgaverne. De 43,7 pct. svarer til, at Gribskov udliciterer opgaver for 742 mio. kr. ud af opgaver for i alt 1,7 mia. kr., der potentielt kunne udliciteres.

I bunden ligger Samsø Kommune, som udliciterer 18 pct. af de samlede opgaveløsninger, som kan foretages af private leverandører. Samsø Kommune udliciterer for 50 mio. kr. ud af i alt 278 mio. kr. Den lave grad af udlicitering for Ærø og Samsø kan indikere, at det er sværere at få private leverandører til øerne. Læsø modbeviser dog denne formodning, ved at være blandt de mest udliciterende kommuner.

Privat-leverandør-indikatoren for 2019 fordelt på "top ti" og "bund ti"

Top ti

Top ti (kommune)	Udliciteret (1000kr.)	Opgaver, der potentielt kan udliciteres (1000kr.)	PLI (pct.)
Gribskov	742.461	1.699.056	43,7
Fanø	79.125	188.53	42,0
Jammerbugt	718.469	1.792.098	40,1
Holbæk	1.029.481	2.798.244	36,8
Læsø	56.499	154.455	36,6
Greve	665.315	1.947.621	34,2
Stevns	285.199	851.74	33,5
Brønderslev	495.87	1.485.229	33,4
Solrød	289.292	890.334	32,5
Hørsholm	353.857	1.094.176	32,3

Bund ti

Bund ti (kommune)	Udliciteret (1000kr.)	Opgaver, der potentielt kan udliciteres (1000kr.)	PLI (pct.)
Nordfyn	255.305	1.150.333	22,2
Randers	871.119	3.934.884	22,1
Mariagerfjord	376.004	1.718.712	21,9
Nyborg	279.235	1.285.107	21,7
Sønderborg	675.706	3.111.175	21,7
Skive	423.84	1.975.064	21,5
Tårnby	371.392	1.811.956	20,5
Norddjurs	338.853	1.655.987	20,5
Ærø	83.305	425.326	19,6
Samsø	49.958	277.952	18,0

Kilde: Social- og Indenrigsministeriet (noegletal.dk).

Figur 3

Mange flere penge at hente i kommunale udbud

De markante forskelle kommunerne imellem indikerer et uforløst potentiale for øget udlicitering af kommunale opgaver.

Hvis alle de kommuner, der lå under kommunernes gennemsnitlige udlicitering på 26,4 pct, kom op på gennemsnittet, ville der blive udliciteret for 3,5 mia. kr. mere end det nuværende niveau. Københavns Kommune udliciterer for eksempel 22,6 pct. af de opgaver, de potentielt kan udlicitere. Udliciterede Københavns Kommune samme andel som hele landet, ville det svare til øget udlicitering for 965 mio. kr. – knap en milliard kr. årligt.

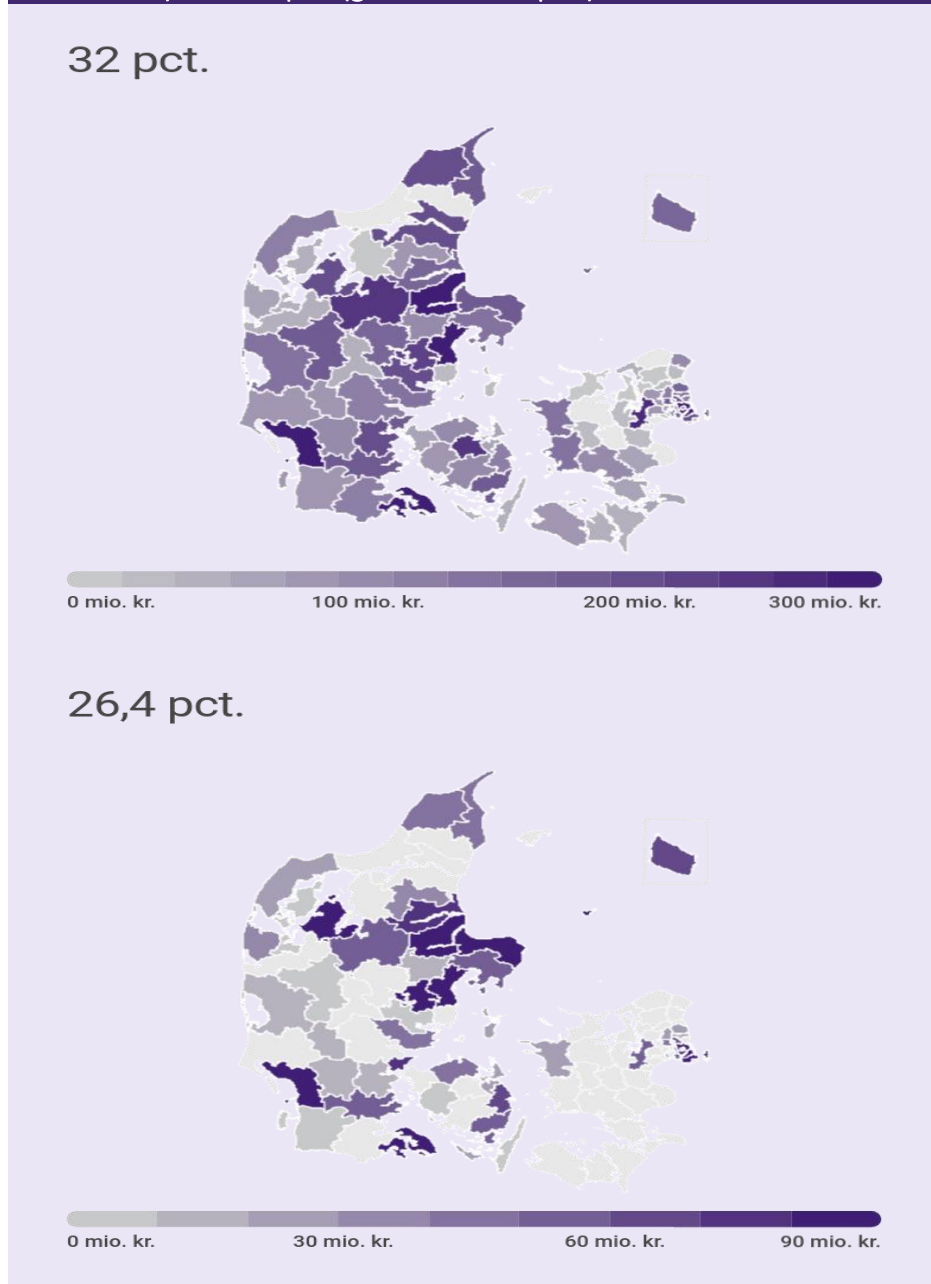
Hvis ambitionsniveauet øges ved, at kommunerne som minimum skulle udlicitere for samme andel som de 25 kommuner, der udliciterer mest, ville 32 pct. af potentielle kommunale opgaver blive udliciteret, svarende til en stigning på knap 6 procentpoint. Hermed vil der blive udliciteret for 14 mia. kr. mere end nu. Det svarer til, at 87 kommuner vil udlicitere for 32 pct., mens de 11 kommuner, som i forvejen udliciterede mere end 32 pct. forbliver på nuværende niveau.

Københavns Kommune ville i det tilfælde udlicitere for 2,4 mia. kr. mere. Også mindre kommuner vil kunne udlicitere markant mere. F.eks. ville Norddjurs kommune udlicitere for 191 mio. kr. mere, mens Nyborg kommune ville udlicitere for 132 mio. kr. mere.

Milliardpotentiale for øget udlicitering

Værdien af opgaver, hver kommune yderligere kunne udlicitere for, hvis de opnåede en udliciteringsgrad på 26,4 pct. (gennemsnittet alle kommuner) eller 32 pct. (gennemsnit top25)

Figur 4

Kilde: Social- og indenrigsministeriet (noegletal.dk), Danmarks Statistik, samt SMVdanmarks beregninger.

Anm.: Kommuner som i forvejen har en udliciteringsgrad på henholdsvis 26,4 eller 32 pct., eller derover vises ikke på kortet.

Konklusion og politikforslag

Der er store samfundsmæssige gevinster ved øge graden af udlicitering af kommunale opgaver. Alligevel tager kommunerne selv 3 ud af 4 potentielle opgaver. Det kan medføre, at kommunerne går glip af økonomiske, kvalitetsmæssige og innovative gevinster. De markante forskelle kommunerne imellem indikerer, at der som minimum er et væsentligt potentiale i at de mindst udliciterende kommuner når op på det gennemsnitlige niveau for resten af landet. Alene det vil medføre 3,5 milliarder mere i kommunale opgaver til private. Hvis alle kommuner nåede op på niveau af de 25 mest udliciterende kommuner, ville der blive udliciteret kommunale opgaver for 14 mia. kr. mere.

Ingen opgaver, der kan udføres bedre og billigere af private aktører, bør løses af det offentlige. SMVDanmark foreslår at indføre en udbudspligt, som betyder, at alle kommuner som minimum skal udlicitere 50 pct. af deres opgaver. Det betyder, at der vil blive udliciteret for 57 milliarder mere end nu.

Kontakt

Cheføkonom & politisk chef, Mia Amalie Holstein, tlf. 53 55 71 77
holstein@SMVDanmark.dk.

Juniorkonsulent, Anders Bregnhøj, tlf. 31 49 68 52,
Bregnhøj@smvdanmark.dk
SMVDanmark, maj 2021

Så meget kan kommunerne udlicitere mere

Kommune	Faktisk udliciteringsgrad (%)	Yderligere potentiale* (mio. kr.)
Aabenraa	26,7	128,0
Aalborg	29,5	217,8
Aarhus	23,5	1.117,9
Albertslund	27,3	72,4
Allerød	30,0	21,9
Assens	26,4	88,1
Ballerup	24,7	189,1
Billund	24,8	80,8
Bornholm	23,1	171,3
Brøndby	26,5	102,9
Brønderslev	33,4	
Dragør	28,6	20,0
Egedal	26,8	83,3
Esbjerg	23,8	394,9

Faaborg-Midtfyn	27,4	100,4
Fanø	42,0	
Favrskov	25,8	106,1
Faxe	27,5	65,9
Fredensborg	29,9	37,3
Fredericia	23,2	192,2
Frederiksberg	27,0	205,5
Frederikshavn	24,8	184,5
Frederikssund	31,4	10,4
Furesø	25,1	123,4
Gentofte	28,5	120,8
Gladsaxe	24,4	231,0
Glostrup	27,7	46,4
Greve	34,2	
Gribskov	43,7	
Guldborgsund	29,9	53,7
Haderslev	24,1	187,4
Halsnæs	28,0	54,9
Hedensted	23,8	142,2
Helsingør	27,9	117,3
Herlev	27,3	61,5
Herning	26,2	197,1
Hillerød	31,5	11,2
Hjørring	24,8	207,5
Holbæk	36,8	
Holstebro	30,0	51,3
Horsens	26,1	206,1
Hvidovre	24,3	188,9
Høje-Taastrup	28,4	83,6
Hørsholm	32,3	
Ikast-Brande	28,5	58,4
Ishøj	28,7	39,2
Jammerbugt	40,1	
Kalundborg	24,9	141,1
Kerteminde	24,2	73,9
Kolding	26,1	212,3
København	22,6	2.359,8
Køge	30,6	37,0
Langeland	25,2	48,1
Lejre	29,8	25,0
Lemvig	22,6	79,3
Lolland	27,9	94,7
Lyngby-Taarbæk	26,0	152,2
Læsø	36,6	
Mariagerfjord	21,9	174,0

Middelfart	27,5	71,6
Morsø	25,9	58,5
Norddjurs	20,5	191,0
Nordfyns	22,2	112,8
Nyborg	21,7	132,0
Næstved	28,5	110,4
Odder	29,1	26,1
Odense	28,7	259,2
Odsherred	31,5	6,9
Randers	22,1	388,0
Rebild	23,5	95,7
Ringkøbing-Skjern	25,8	146,2
Ringsted	32,1	
Roskilde	25,0	274,0
Rudersdal	25,4	166,7
Rødovre	24,9	135,3
Samsø	18,0	39,0
Silkeborg	27,3	172,8
Skanderborg	22,9	220,0
Skive	21,5	208,1
Slagelse	27,6	158,5
Solrød	32,5	
Sorø	29,9	25,5
Stevns	33,5	
Struer	25,7	57,6
Svendborg	24,0	190,2
Syddjurs	23,2	148,7
Sønderborg	21,7	319,8
Thisted	24,9	138,7
Tårnby	20,5	208,4
Tønder	26,4	95,9
Vallensbæk	23,1	57,7
Varde	27,3	90,6
Vejen	25,5	105,2
Vejle	29,0	136,3
Vesthimmerland	31,7	4,9
Viborg	24,9	252,2
Vordingborg	29,2	60,4
Ærø	19,6	52,8
Total		14,09 mia. kr.

Kilde: Social- & Indenrigsministeriet Noegletal.dk og SMVdanmark.

Tallene er for 2019.

*Yderligere potentiale skal forstås som den værdi af opgaver, som hver kommune yderligere kunne udlicitere for, hvis de opnåede en udliciteringsgrad på 32 %. 32 % er gennemsnittet for de 25 danske kommuner som udliciterede mest i 2019. Yderligere potentiale fremgår ikke for kommuner, som i forvejen har en udliciteringsgrad på 32 % eller derover.